

GÉPJÁRMŰVEZETŐ SZAKOKTATÓ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

GÉPJÁRMŰVEZETŐ SZAKOKTATÓ

Feladatok és tevékenységek

A gépjárművezető-oktatás Magyarországon jelenleg biztos piacnak látszik, különösen a nagyvárosokban. Növekszik a személygépkocsik száma és egyre fiatalabb korosztály kapcsolódik be a vezetni tudók körébe. A fiatalok között szinte természetes, hogy megtanulnak autót vezetni, s nemcsak ott, ahol a családban van gépkocsi. Ma már nem számít luxusnak a sajátjármű, sok esetben a család anyagi helyzetének javulásával megvásárolják a második autót is.

Feladatok és tevékenységek

A gépjárművezető - oktatók feladata: a gépjárművezetés elméleti és gyakorlati oktatása.

Elméleti oktatás

A gépjárművezető-oktató feladata az elméleti oktatás megtervezése és levezetése. Elméleti oktatás keretében adja át az általa, illetve központilag meghatározott tanterv alapján az általános és a speciális engedélykategóriákra vonatkozó ismereteket.

A hallgatók az elméleti oktatás keretén belül sajátítják el a KRESZ előírásait, azok értelmezését: megtanulják a közúti jelzéseket, a gyalogosokra és a járművek utasaira vonatkozó szabályokat, a járműközlekedés általános szabályain kívül megismerik a járművek kivilágítására, terhelésére vonatkozó előírásokat, az egyes járműfajtákra, közlekedésére vonatkozó külön szabályokat. Az oktatás során elsajátítják a rendkívüli események (műszaki hiba, baleset, stb.) során alkalmazandó eljárásokat.

A tanulóknak meg kell ismerkedniük minden, a közlekedés biztonságát szolgáló előírással és utasítással, hiszen ez a vezetői engedély megszerzésének vizsgafeltétele is. A tanulók bevonása az oktatásba kérdések, viták előmozdításával lehetséges. Gondoskodni kell az

ismétlés lehetőségének megteremtéséről, hiszen ezáltal képes a tanuló a hallott ismereteket alaposan rögzíteni, majd a későbbi vezetői gyakorlat folyamán hasznosítani.

Az elméleti tantárgyak tanfolyami tanóráinak időtartama 45 perc. Az oktatás rendszeres látogatása kötelező, amit az oktató folyamatosan ellenőriz.

Az oktató elsődleges célja tehát a hallgatók vizsgára való sikeres felkészítése oly mértékben, hogy a vezetői engedély megszerzése megalapozott legyen. Az oktató felel tehát a környezetvédelmi, közlekedésbiztonsági előírások hallgatók felé történő szakszerű, mindenre kiterjedő ismertetéséért.

Gyakorlati oktatás

A gyakorlati oktatás célja a vezetői alapeladatok elsajátítása, a közúti forgalomban való előírás szerű részvétel.

Az a cél, hogy megtanítsuk a tanulót vezetés közben figyelni az utasítást adó- és tiltó táblák alapos és gondos figyelésére, melyekkel az oktató az elméleti órákon átfogóan megismertette őket.

Rutin vezetési feladatok:

- ◆ tolatás parkolóba (hosszanti),
- ◆ előre- illetve hátramenet parkolóhelyre (járda mellé beállítás, ferde beállítás),
- ◆ megfordulás (önállóan kiválasztott helyen),
- ◆ megfordulás úttesten,
- ◆ indulás emelkedőn.

Részvétel a közúti forgalomban

A gyakorlati feladatok során először a vezető vezetéstechnikai előkészítése történik. Fontos az indítással kapcsolatos feladatok valamint a sebességváltás begyakorlása, az

útviszonyok, úttest, közlekedési jelek és berendezések figyelemmel kísérése, az útviszonyoknak megfelelő sebesség betartása.

A tanulónak meg kell tanulnia a biztonságos előzés folyamatát, a megfelelő vezetéstechnika alkalmazását, a kereszteződésekben tanúsítandó magatartást, a kanyarodást és a sávváltást.

Az oktatás során nagy hangsúlyt fektetnek az úttesten áthaladó gyalogosokkal szembeni magatartásra, a lakott területeken kívüli vezetésre, a forgalomból történő kiállásra illetve a parkolásra.

Vezetési óraszámok

A gyakorlati tantárgyak tanfolyami óráinak időtartama 50 perc. A tanuló számára szükséges óraszámról az oktató dönt (figyelembe véve az előírt legalacsonyabb óraszámot). Az oktató ítéli meg, mikor alkalmas a tanuló a vezetői engedélyhez szükséges vizsga letételére, mikor alkalmas és megfelelő a tanuló vezetéstechnikája a tényleges vezetésben való részvételre.

A vezetési gyakorlat az alábbi feladatokat takarja:

- ◆ a gépkocsi mechanikus berendezéseinek működtetése gyér forgalomban (irányítás, kuplungolás, sebességváltás, gyorsítás, fékezés) és az alap vezetési technikák elsajátítása (indulás emelkedőn, fordulás, hátramenet, parkolás),
- ◆ valamivel erősebb közúti forgalomban való részvétel és vezetés (egyenesen, kanyarban, az adott szituációhoz igazodó sebességgel: magatartás és vezetéstechnika a kereszteződésekben, tereken, egyirányú utcákban, a közlekedési táblák, a tükör, a világítóberendezések a közlekedési jelek figyelembevételével, stb.),
- ◆ erős forgalmú közlekedésbe való bekapcsolódás: az oktatói autó előtt/mögött haladó járművek, keresztező járművek figyelemmel kísérése, továbbá a villamos sínek, vasúti sínek, a kétkerekű járművel közlekedők, gyalogosok figyelemmel kísérése: sávváltás, előzés, vezetéstechnika speciális közlekedési helyzetekben).

Az oktató intézi a tanuló vizsgára való jelentkezését miután felkészültnek ítéli meg és mindhárom speciális vezetésben (országúton, autópályán, közúton alkonyatkor és sötétedéskor) részt vett.

Az oktató nemcsak bejelenti a tanulót a vizsgára, hanem minden ezzel kapcsolatos és szükséges formalitást elintézi. Ennek során gondoskodik arról, hogy a vizsgán résztvevő jármű a vizsgaelőírásoknak, biztonsági előírásoknak megfeleljen.

Az igazán lelkiismeretes oktatók megtesznek mindent azért, hogy hallgatóikat a lehető legjobban felkészítsék a vizsgára. Nyilvánvaló, hogy minél több hallgató felel meg a vizsgakövetelményeknek annál kedvezőbb az adott oktató megítélése is. A jó hírnév ilyen konkurenciában nagyon fontos. A felügyeleti szervek is figyelemmel kísérik az oktatói munkát.

Járműkategóriák:

- ◆ segédmotoros kerékpár,
- ◆ motorkerékpár,
- ◆ személygépkocsi,
- ◆ személygépkocsi + pótkocsi,
- ◆ tehergépkocsi,
- ◆ tehergépkocsi + pótkocsi vagy nyergesvontató,
- ◆ autóbusz,
- ◆ mezőgazdasági vontató,
- ◆ lassú jármű,
- ◆ trolibusz.

Munkaeszközök, szerszámok

Oktatás eszközei:

- ◆ íróasztal, különböző méretű mágnes tábla a hozzá tartozó eszközökkel,

- ◆ képek, bemutatandó anyagok, diapozitívok, írásvetítők, filmek, a közlekedési főfelügyelet által jóváhagyott oktatóprogramok, video, televíziókészülék, közlekedési jelek, megállásjelzők, erőátviteli berendezések, abroncskopás szemléltetése, veszélyhelyzeteket ismertető anyagok, stb.,
- ◆ működőképes modellek tartozékokkal együtt, mint pl. figyelmeztető jelzések, figyelmeztető háromszög, parkolótábla,
- ◆ működőképes modellek, melyek a gépjárművek legfontosabb részeit mutatják be, mint pl. négyütemű motor, kuplung-berendezés, váltómű, kormánymű, világítás illetve világítóberendezések, fékberendezések,
- ◆ az oktatni kívánt járműkategóriának megfelelő típusú és üzemű (benzin, dízel) üzemképes járművek, illetőleg tanalvázak, valamint a közlekedési főfelügyelet által meghatározott tantervi feladatok végrehajtásához szükséges szerszámok és eszközök,
- ◆ törvények és rendelkezések, közlekedést érintő általános igazgatási előírások szöveges bemutatása, valamint a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium kiadott útmutatásai, irányvonalai.

A gyakorlati oktatáshoz minden járműtípusra vonatkozóan meghatározták azokat a szükséges felszereléseket és feltételeket, amelyek mellett az oktatás biztonságosan folytatható pl. a "B" kategória esetén:

- ◆ legalább 5 személy befogadóképességű, négy- vagy ötajtós kivitelű személygépkocsi, amely legalább 100 km/óra sebesség elérésére alkalmas (kivéve a mozgáskorlátozottak képzését),
- ◆ a járművezető melletti ülésből működtethető, az üzemi fékberendezésre ható fékpedál,
- ◆ két darab pót visszapillantó tükör, amely a vezető melletti ülésből biztosítja a hátralátást.

Munkahely, kapcsolat

A gépjárműoktató napi munkája során kapcsolatot tart:

- ◆ a hallgatókkal,
- ◆ az oktatókkal, szakokkal,

- ◆ a tanintézet tulajdonosával,
- ◆ az oktatói intézmény vezetőjével,
- ◆ a hivatalosan kirendelt szakértővel és vizsgáztatóval,
- ◆ az engedélyeket kiadó hatósággal,
- ◆ a közlekedési főfelügyelettel,
- ◆ a gépjármű vizsgáztató kirendeltségekkel,
- ◆ a kamarákkal.

Az elméleti oktatás zárt térben, a gyakorlati oktatás télen-nyáron, kedvezőtlen hőmérsékleti viszonyok, feltételek között folyik.

A szakoktatók munkaideje rendszertelen. Gyakori, hogy az esti órákban, illetve szabadnapokon is folyik az oktatás.

A szakoktatók oktatással eltöltött ideje egy naptári hónapban nem haladhatja meg a 220 oktatási órát. Az oktatással eltöltött idő naponta legfeljebb 10 oktatási óra lehet.

A vezetési gyakorlat során a szakoktató munkáját egyedül végzi, ezáltal nagyfokú figyelmet és ellenőrzést igényel.

A hivatás mellékállásban, óraadó oktatóként is ellátható.

Követelmények

Fizikai, pszichikai igénybevétel

Az első vezetés fokozottabb koncentrációt igényel. Persze ez nem jelenti azt, hogy az oktató erről lemondhatna, amikor már egy „tapasztalt” hallgatóval autókázik az autópályán, vagy éppen a zsúfolt tömegközlekedésben vezet. Az oktató nemcsak magára és

a közlekedésben résztvevőkre figyel és gondolkodik helyettük, hanem arra is aki a kormánynál ül.

Gyakran elég, ha csak egy röpke pillantást vet a távolba, ezzel sikerülhet „előre lerendezni” a várhatóan kétséges szituációkat. Mindenkor meg kell őriznie hidegvérét, nem lehet ideges, türelmetlen, szétszórt még akkor sem, ha a kormánynál ülő tanuló már x-edszer megy át a „Stop” táblán.

Sokan azt mondják, hogy a vezetés egyáltalán nem fárasztó. Talán az oktató tudja ezt a legjobban. Ha a háta beszélni tudna! Az egész napi (téli, nyári) autóban üléstől gyakorta fáj és esténként még elméleti oktatást is kell tartania. Bár a hivatás gyakorlása nincs meghatározott időhöz kötve, mégis gyakorta fel kell áldoznia szabadnapjait is - a vizsgák előírak esti sötétedéskori vezetést is, és valamikor (általában a késő esti órákban) jut idő a nap során elmaradt irodai munkák pótlására.

Általában könnyű fizikai megterhelésről van szó, melyet túlnyomó részben a gyakorlati képzés során ülve, illetve az elméleti képzés során állva végeznek. A közlekedési helyzetek, a hallgató magatartásának állandó és folyamatos figyelése, az egész napos gyakorlati oktatásban való aktív részvétel, illetve az esti vezetés, sőt az esti elméleti oktatás teljes embert követel.

Nagymértékű a figyelmet, a felfogóképességet, a gyors reakcióképességet, technikai tudást, koncentrációt megkövetelő szellemi igénybevétel is. Az elméleti oktatás és a gyakorlati képzés az oktatót egész napos stressznek, idegi megterhelésnek teszi ki. Ugyanilyen erőteljes pszichikai megterhelést jelent a türelem és az önuralom megőrzése, az esetleges közlekedési balesetek elkerülésére szolgáló gyakorlati vezetési beavatkozás.

Jelentős a gerincoszlop megterhelése a hosszas autóban ülés miatt - részben kényszer testtartásban.

Fizikai alkalmassági követelmények

Fizikai/testi „tökéletesség”:

- ◆ Gerincoszlop, valamint a lábak tökéletes funkcionálása,
- ◆ Karok, kezek teljes funkcióképessége,
- ◆ Tökéletes távolba- közelre látás (esetleg szemüveggel korrigálható),
- ◆ Szín-megkülönböztető készség, térérzék, sötéthez való jó alkalmazkodás,
- ◆ Átlagos hallóképesség,
- ◆ Megfelelő fizikai terhelhetőség, a gyors reakciókészség nélkülözhetetlen.

További feltétel a türelem, a pedagógiai érzék és képesség, segítőkészség, beleérző-képesség. Az oktató minőségének megítéléséhez szorosan hozzátartozik a jó beszéd-készség, kifejező-képesség, a gyors reakciókészség, megbízhatóság, technikai tudás és általánosan jó testi erőnlét.

Egészségügyi kizáró okok

Alkalmasságot kizáró tényezők:

- ◆ légutak megbetegedése,
- ◆ szív- keringési megbetegedések,
- ◆ máj-, gyomor- és bélbetegségek,
- ◆ reumatikus megbetegedések,
- ◆ végtagok károsodása,
- ◆ krónikus bőrbetegségek,
- ◆ cukor-, anyagcsere zavarok,
- ◆ gyógyszer- illetve alkoholfüggőség, szenvedélybetegségek,
- ◆ egyéb lelki pszichikai megbetegedések,
- ◆ ájulás, egyensúlyzavarok.

A Világ Egészségügyi Szervezete által meghatározott és előírt alapvető általános alkalmassági faktor, hogy a vezető gépjárműve fölött uralkodni tudjon. A vezetés közbeni pillanatnyi öntudatvesztés rizikóját kizárja, és ugyancsak nem megengedhető a vezetés közben jelentkező elfáradás valószínűsége sem.

Érdeklődés, egyéb tulajdonságok

Fontos az oktató nyugodt szakszerű és érthető beszéde és fellépése. Az oktatást mindig az ismert tényekből kiindulva az ismeretlen tények, a könnyebben emészthető tantárgyi ismeretektől a nehezebb feladatok elsajátításáig szemléletesen, könnyen érthetően kell levezetni.

Érdeklődés

Előnyös:

- ◆ emberekkel való kapcsolat iránti vonzalom,
- ◆ pedagógiai tevékenység iránti vonzalom,
- ◆ műszaki dolgok iránti érdeklődés.

Képességek, tulajdonságok:

- ◆ átlagos felfogó- és tanulási képesség,
- ◆ nyelvi kifejezőképesség,
- ◆ beleérző képesség, tapintat,
- ◆ vegetatív idegrendszeri megterhelhetőség (nagyfokú koncentrációkészség hosszabb időn keresztül),
- ◆ emocionális/érzelmi terhelhetőség, önuralom (pl. a tanuló nehéz felfogóképessége),
- ◆ gyors reakcióképesség.

Szakképzés

A szakoktatók képzése a Közlekedési Főfelügyelet által engedélyezett felsőfokú szaktanfolyamon történik.

Szakoktatói tanfolyam felvételi követelményei:

- ◆ alsó korhatár 22 év,
- ◆ középiskolai érettségi,
- ◆ büntetlen előélet,
- ◆ a kizárólag elméleti szakos szakoktatói tanfolyamhoz legalább „B” kategóriás vezetői engedély,
- ◆ gyakorlati szakos oktatási tanfolyamhoz - az oktatni kívánt járműkategóriának megfelelő - érvényes vezetői engedély, valamint PÁV II. (pályaalkalmassági) minősítés.

Képzés menete és képzés befejezése

A képzés megfelelő oktatóintézményekben történik, az oktatás időtartama gépjármű-kategóriánként különböző. A képzés során az oktatójelöltek az andragógia és a pedagógia mellett az elméleti és gyakorlati oktatás módszertanát is elsajátítják. A szakterületeket és az óraszámokat a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium kerettantervben rögzíti. A képzés gépjárművezető- oktatói vizsga letételével zárul.

A szakoktatónak évente szakirányú továbbképzésen kell részt vennie.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A gépjárművezető oktató foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.